

Borculo - Eibergen - Neede - Ruurlo

['t Zwaalfje]

Vogelwerkgroep Berkelland

November 2013

Jaargang 2 nummer 2

Bestuur Vogelwerkgroep Berkelland

Voorzitter

Co Dooms, Podzollaan 9, 7261 JX Ruurlo tel: 0573-451025
doomsruurlo@concepts.nl

Secretaris

Cees van Beinum, Leliestraat 50, 7151 GK Eibergen tel: 0545-473058
g.c.van.beinum@freeler.nl

Penningmeester

Joost Bus, Slootsdijk 12a, 7261 SB Ruurlo tel: 0573-491595
Bankrekening: 85.01.05.714 t.n.v. VWG Berkelland te Ruurlo
joosteningebus@hetnet.nl

Peter van Markensteijn, Bluisterplein 10, 7261 CM Ruurlo tel: 0573-461119
pvmark@concepts.nl

Sonja Grooters, Patrijsstraat 111, 7161 JM Neede tel: 0545-292582
sonjaenhans@hotmail.com

Geert Heetebrij, Bosstraat 2a, 7161 XZ Neede tel: 0545-293796
geertheetebrij@hotmail.com

Internet: meer informatie, verslagen van inventarisaties en excursies, overzicht van werkgroepen enzovoorts op onze site

www.vogelwerkgroepberkelland.nl

E-mail: info@vogelwerkgroepberkelland.nl

Voor waarnemingen in de gemeente Berkelland: kijk op de website:
www.vwgberkelland.waarneming.nl

De redactie van deze uitgave is verzorgd door Cees van Beinum, Co Dooms en Luuk de Haan

Inhoudsopgave

Van de voorzitter	4
In memoriam Herman Kolkman	5
<i>Co Dooms</i>	
Mijn eigen stukje natuur.....mijn passie	7
<i>Gerrit Ordelman</i>	
Kan de Grauwe Gans de boom in?	11
<i>Alex Visser en Willie Smeenk</i>	
Het jaar van de Spreeuw	13
<i>Gerrit Huurneman</i>	
Een ijdele Grote Gele Kwikstaart	16
<i>Jeanne Kliemesch</i>	
De Flamingo's van het Zwillbröck in 2013	18
<i>Willy Smeenk</i>	
Noordelijke Broek	21
<i>Jaap de Jong</i>	
Geschiedschrijver gevraagd	24
<i>Co Dooms</i>	
Schoonmaken kunstnesten Huiszwaluwen	25
<i>Co Dooms</i>	
Falsterbo is de naam en het trekt	27
<i>Ernst Plooi</i>	
De kast bewonende Uilen	30
<i>Henk Lammers</i>	
Informele- en Thema-avonden	35
Data van Informele en andere avonden	38
Excursieprogramma 2013	39

Van de voorzitter

Laatst vroeg iemand mij wat we als bestuur eigenlijk doen. Een goede reden wat onderwerpen te noemen, waar wij ons de afgelopen maanden mee hebben bezig gehouden.

Leden- en donateurslijsten

Het samenvoegen van de leden- en donateurslijsten van de 3 voormalige werkgroepen bleek veel lastiger dan we hadden verwacht. Namen en adressen bleken niet altijd te kloppen. Door het vergelijken van lijsten, onderling overleg, mail- en telefoongesprekken en uiteindelijk door bezoeken aan huis is deze administratie nu op orde. Ook de inning van de contributies en donaties heeft heel veel tijd gekost. Ondanks meerdere verzoeken van de penningmeester waren half oktober enkele 10-tallen betalingen niet binnen. Aan deze leden en donateurs is een laatste verzoek gedaan. Het bestuur heeft besloten leden/donateurs, die eind dit jaar nog niet hebben betaald uit het bestand te verwijderen. De contributie c.q. donatie is laag en de inspanning om de laatste betalingen binnen te krijgen is te groot. We vinden het ook zonde van onze tijd en de gemaakte kosten.

Ontwikkeling Hambroek

Al enkele jaren is er sprake van dat er nabij de Hambroekplassen een vlindertuin en een bungalowpark komen. In de loop van dit jaar werden de berichten wat concreter. Reden voor ons contact met de betreffende afdeling van de gemeente op te nemen. Een delegatie van het bestuur heeft 2 oriënterende gesprekken met de gemeente gehad. Gebleken is dat de plannen inderdaad wat meer vorm hebben gekregen, maar dat het er nog niet op lijkt dat er binnenkort daadwerkelijk iets gaat gebeuren. De plannen betreffen het zuidwestelijk deel van het gebied. Afgesproken is dat we tzt weer contact zullen hebben.

Verenigingsavonden

De avonden van de voormalige verenigingen waren verschillend van inhoud en karakter, ook met minder bezoekers. Een aantal leden uit het 'Eibergse' heeft het bestuur in een brief gevraagd ook avonden met een meer informeel karakter en zonder een echte agenda te organiseren. Avonden met veel ruimte voor onderlinge contacten en met afstemming

van het veldwerk. “Wie doet wanneer wat”. Na een gesprek met de briefschrijvers is besloten om naast thema-avond ook informele avonden te houden. Tijdens een thema-avond staat in de regel 1 thema centraal, bv. de resultaten van het zwaluwenproject, een film of een andere presentatie. Tijdens de informele avonden staan onderlinge contacten centraal en kunnen afspraken over allerlei lopende onderzoeken worden gemaakt.

Vormgeving 't Zwaalfje.

Een aantal leden heeft zich onlangs gebogen over de vorm en lay-out van ons blad. Dit leidde tot een voorstel aan het bestuur het blad voortaan in A-4 formaat en in kleur te maken. Dit blijkt nauwelijks duurder te zijn. De kans is dus groot dat het volgende nummer er heel anders uitziet!

Co Dooms

In Memoriam Herman Kolkman

Op 18 oktober 2013 is ons lid Herman Kolkman overleden. Herman is 78 jaar geworden.

Met Herman verliezen we een betrokken en actief lid. In 1998 werd Herman secretaris van de Vogelwacht Borculo, waarvan hij een jaar later voorzitter werd. Vanaf 2003 was hij weer enkele jaren secretaris.

Naast bestuurlijk was Herman ook in het veld actief. Jarenlang was hij betrokken bij de controle van de nestkasten voor Steenuilen. Hij telde de watervogels langs een gedeelte van de Berkel. En hij controleerde de nestkastjes voor zangvogels in 't Galgenveld, ook toen het voor hem fysiek moeilijker werd. Meerdere malen liet hij mij weten het jammer te vinden dat hij minder het veld in kon.

Hij deelde zijn liefde voor de vogels met zijn vrouw Fien, met wie hij vaak zijn tellingen deed. De belangstelling voor vogels heeft hij overgedragen aan zijn kinderen en kleinkinderen.

Foto Marc Kolkman

Op de foto zien we Herman met zijn kleinkinderen Marijn en Fieke tijdens de controle van de nestkastjes.

Wij wensen Fien, haar kinderen en kleinkinderen heel veel sterkte.

Co Dooms

MIJN EIGEN STUKJE NATUUR..... MIJN PASSIE!

Ik stel mij even voor: Ik ben Gerrit Ordelman, geboren en woonachtig in het Noordijkerveld, Neede, gemeente Berkelland. Ik ben 70 jaar.

Ik doe ruim 40 jaar aan natuurbescherming en al 10 jaar aan Particulier Natuurbeheer met een oppervlakte van ca. 3,8 ha. Mijn tuin en erfgedeelte is ca. 0,4 ha. Het gehele gebied is onderdeel van de **Ecologische Hoofd Structuur** natuur. De zandgrond kent een nogal wisselende grondwaterstand. Het gebied heeft, als

onderdeel van het natuurontwikkelingsgebied Noordijkerveld, een belangrijke functie in de verbinding van het Needse Achterveld met het Teeselinkven en met het Wanninkhof bij Geesteren (Gld) en het Natura 2000 gebied Stelkampsveld. Mijn 3,8 ha. bestaat uit meerdere onderdelen.

1. Achter mijn woning ligt sinds 10 jaar 1,2 ha. kruiden- en faunarijck grasland. Het kruidenrijke gras wordt gemaaid na 24 juli. Na drogen wordt het afgevoerd en graag gegeten door paarden en schapen. Goed letten op jacobskruiskruid. Als niet botanicus ken ik niet alle gras- en kruidensoorten die er groeien. In het land staan zeker ook pinksterbloemen en koekoeksbloemen. Het verschrallingsproces is nog steeds gaande. In het land broeden Fazanten en Graspiepers. Omdat ik laat maai kunnen de Graspiepers 2 legsels grootbrengen. 1 keer heb ik toevallig het nestje met de 4 donkerbruine, gespikkelde eieren gevonden. Elk jaar worden er in het lange gras reekalfjes geboren en natuurlijk nooit uitgemaaid. Ook worden er meerdere jonge hazen geboren. In dit kruiden- en faunarijck gras zitten met name tijdens de bloeiperiode, veel insecten. Hierop foerageren de Graspiepers. Ze maken daarbij dankbaar gebruik van de oude afrastering die mijn grootvader al 70 jaar geleden door het perceel aanbracht. Tijdens de bloeiperiode van het gras foerageren er soms wel 70 Zwaluwen op de aanwezige insecten, zowel Boeren- , Huis- , als Gierzwaluwen. Als plek om uit te rusten maken ze gebruik van een bovengrondse lichtleiding die over een lengte van 80 m. in het weiland is blijven staan. Ik heb hier al zo'n 35 jaar geleden om verzocht bij het toenmalige elektriciteitsbedrijf Berkelstreek. Ik werd aanvankelijk voor gestoord verklaard, maar na enig overleg waarom het interessant was om de leiding intact te laten, hebben

ze loyaal meegewerkt. Ca. 5 jaar geleden waren de palen kapot; NUON heeft toen medewerking verleend en alles weer hersteld. Tijdens de trek in september zitten op de draden soms wel 100 Zwaluwen. In het grasland zitten natuurlijk ook veel muizen waarop dan Buizerd, Torenavalk, Havik, Kerkuil en Steenuil foerageren.

2. Aansluitend aan deze 1.2 ha is eveneens 10 jaar geleden 0.4 ha. afgegraven tot dicht op de zaadbank. De verschraling is hiermee natuurlijk veel radicaler. Ook dit wordt eind juli gemaaid en het maaisel afgevoerd. Op dit perceel ontwikkelt zich een dopheide-struikheide vegetatie met daarnaast Indicatieve planten als tormentil, koekoeksbloem, stekelbrem en een enkele gevlekte orchis. Daarnaast staan op het perceel diverse gras-, zegge-, boterbloem- en klaversoorten die thuishoren op deze arme grond, met een gemiddeld wat hogere grondwaterstand.

3. In de hoek van dit perceel achter mijn huis ligt een grote kikkerpoel, ook 10 jaar geleden gegraven. De poel ligt in de zon en heeft zich heel goed ontwikkeld. In de poel zitten kikkers en salamanders. Ook de boomkikker is waargenomen. In de voorzomer is het een gekwaak van jewelste. Op het water zitten libellen, juffers en schaatsenrijders. Rondom de poel groeien een aantal gagelstruiken die zich heel goed hebben ontwikkeld. Op het talud staan zeggesoorten en veel zonnedauw. Op het droge gedeelte van het talud ontwikkelt zich braamstruikvegetatie met een enkele meidoorn.

Dit is een plek waar in de toekomst de Grauwe Klauwier wel eens tot broeden zou kunnen komen. Deze zeldzame broedvogel is in 2009 als broedvogel met 4 jongen in het Noordijkerveld gesignaleerd. Nog hoger langs het

talud staan prachtige mossen. Elk jaar wordt de poel met talud door mij samen met mijn kleinzoon onderhouden.

Wanneer ik het onderhoud achterwege zou laten, dan is de poel binnen enkele jaren volledig dichtgegroeid met els en wilg.

4. Aan weerszijden van dit kruiden- en faunarijke grasland, evenals aan de overzijde van de weg liggen 3 singels met een breedte van minimaal 7 m. De totale oppervlakte is 0,63 ha. De singels heb ik 27 jaar geleden zelf aangelegd en bevat meidoorn, sleedoorn, Gelderse roos, hazelaar, vlier, hondsroos, wilg, berk en els. De kruidlaag bestaat vooral uit brandnetels, grassen en braam. Wilg, berk en els wordt elke 8-10 jaar afgezet, de overige struiken laat ik uitgroeien en in volle pracht bloeien. Deze bloemen zijn een belangrijke voedselbron voor vlinders, bijen, hommels en andere insecten en dragen zo zeer bij aan de biodiversiteit. In de singels broeden talrijke zangvogels, w.o. de Goudvink en nog vrijwel elk jaar de Zomertortel in de aanwezige dichte hop.

5. Aan de noordkant van een singel heb ik januari 2011 nog 0,36 ha. gekocht. Dit voormalige maïspaneel moet nog verschrallen. Ik heb het ingezaaid met een goed kruiden- en faunarijke graslandmengsel. Juist hier eten de reeën en hazen graag omdat het jong is. Er hebben hier ook Fazanten gebroed. Dit perceel wordt eind juli gemaaid en het maaisel afgevoerd.

6. Aan de zuidkant van een andere singel heb ik voor het tweede jaar een akkerfauna granen-kruiden mengsel laten zaaien door de Vereniging Agrarisch Natuurbeheer Berkel & Slinge. De samenstelling van het

mengsel is tot stand gekomen na overleg met Ben Koks en Vogelbescherming Nederland. De oppervlakte is 0,35 ha. Het doel is verhoging van de biodiversiteit en bevorderen van de biotoop voor akkervogels, zoals Patrijs, Geelgors, Veldleeuwerik en Kneu. Juist de combinatie van akkerfaunarand en

singel is aantrekkelijk. De granen en kruiden blijven in de winter staan en zijn dan wintervoeding voor de vogels. Midden december vorig jaar zag ik een groep van 40 Groenlingen foerageren op deze akker. Hier word ik heel vrolijk van.

7. Mijn tuin en erf heeft het predicaat Tuinreservaat en sluit naadloos bij het Paticulier natuurbeheer gedeelte aan. De oppervlakte is 0,4 ha. Ik heb veel soorten broedende zangvogels, w.o Staartmezen, 1 paartje Goudvink en 3 paartjes Gekraagde Roodstaart. Onder de holle dakpannen broeden Mussen en Witte Kwikstaarten. In de schuur broedt al 30 jaar bijna elk jaar de Kerkuil. Ca. 80m hiervandaan broedt in een speciale kast regelmatig een Steenuil. Er is in dit verband een goede samenwerking met de Vogelwerkgroep Berkelland. In een paardenstal broedt nog een enkele Boerenzwaluw. De Groene Specht weet de mierennesten – ook in de winter – feilloos te vinden. De levendbarende hagedis ligt te zonnen op het erf of verticaal op een houten deur van de schuur. In de winter zitten ze vorstvrij binnen in een schuur, die met een vorstvrije onderaardse gang – voormalige afvoergang van gier – vanaf buiten de schuur door een opening is te bereiken. In de boerderij zitten grootoorvleermuizen. Regelmatig voorkomende zoogdieren zijn: konijnen, egels, eekhoorns, muizen en mollen.

8. Aan de overkant van de weg is 4 jaar geleden nog eens 0,5 ha. afgegraven tot op de zaadbank. Ook hier ontwikkelt zich eveneens een dopheide-struikheide vegetatie. Als indicatieve planten worden dopheide, struikheide, stekelbrem, klokjesgentiaan, blauwe knoop en tormentil waargenomen. Ook staan er een aantal zonnedauwplanten. In september wordt 1 x gemaaid en het maaisel afgevoerd.

9. Aan de overkant van de weg ontwikkelt zich volgens vegetatie-deskundigen een bepaald gedeelte, ca. 0,2 ha. , tot droog schraalland. Hier wordt na 24 juli gemaaid en het maaisel afgevoerd.

TOEKOMST

Begin januari 2013 heb ik nog 0.70 ha. gekocht aansluitend aan de noordkant van mijn huidige percelen. Ook dit perceel zal tot de zaadbank worden afgegraven en ingericht tot natte heide. In het midden van het perceel zal een plas-dras situatie voor steltlopers worden gecreëerd. Het zand dat afgegraven wordt, zal aan een hoop worden gezet en ingericht voor Oeverzwaluwen. Ik denk dat het biotoop hiervoor geschikt is.

Aansluitend aan de zuidkant van mijn huidige percelen hoop ik nog enige grond te kunnen aankopen.

Wanneer alle aankopen gerealiseerd zijn dan wens ik een aanvraag te doen voor een **NatuurSchoonWet** (NSW) landgoed. Hiermee wordt de natuur ook voor het nageslacht veilig gesteld. Dit vind ik heel belangrijk.

Buiten het voortplantingsseizoen zal het gebied worden opengesteld. Men mag paden wandelen en van de natuur genieten. Honden zijn op het terrein niet welkom. Loslopende honden zijn een ramp voor zoogdieren en op de grond broedende vogels. Ook wens ik gratis excursies te organiseren, met name voor leerlingen in het voortgezet onderwijs.

Op dit landgoed zal de natuur voorrang hebben, het gedrag van de mens moet zich aanpassen aan de draagkracht van de natuur.

Gerrit Ordelman

e-mail: pro.gezond@hetnet.nl

Benninkdijk 5, 7161 LN Neede

Kan de Grauwe Gans de boom in?

In het Kerkloobos te Eibergen wel.

Met deze titel willen wij zeer opmerkelijk gedrag van twee Grauwe Ganzen onder de aandacht brengen.

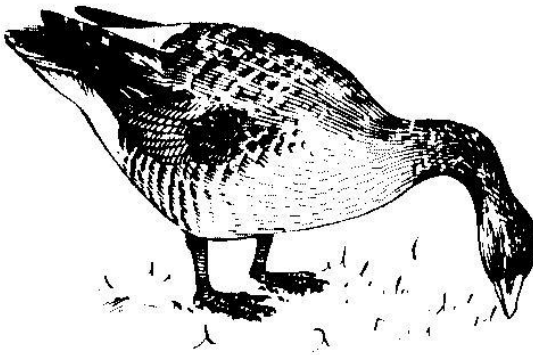
Op 1 maart j.l. maakten Willie Smeenk en ik de eerste ronde voor het BMP-project door het Kerkloobos. Om 07.00 uur zijn we begonnen op ons eerste startpunt. Na een drie kwartier vlogen twee Grauwe Ganzen voor de eerste keer over ons heen. Dit was in de buurt van het voormalige weilandje aan de Keerdijk waar nu een beekje doorheen stroomt dat bijna volledig is dicht gegroeid met opslag van diverse bomen. We hadden het idee dat ze hier ergens wilden landen.

Nog eens zo'n drie kwartier later waren we bij het 'Theehuisje', vanaf de Kerkloolaan zo'n 120 meter het bos in. Hier nemen we altijd een korte pauze met koffie en brood. Op een gegeven moment kwamen er weer twee ganzen aanvliegen die vóór ons, boven in de bomen wilden landen. Onze eerste ingeving dat dit Nijlgansen moesten zijn bleek helemaal fout.

Het waren twee rasechte Grauwe Ganzen. Eén van de twee maakte direct een geslaagde landing op een dikke tak, boven in een dode grove den. De tweede probeerde op een nog groene grove den te landen, maar dat mislukte totaal. Als een aangeschoten gans kwam hij (zij) door de takken heen naar beneden vallen. Even leek het er op dat hij zich op zou hangen in de vork van een tak. Misschien probeerde hij daar met zijn kop/nek houvast te vinden. Maar hij viel verder tot op de bosgrond. Na overeind gekrabbeld te zijn, zette hij het op een lopen over het bospad richting

Kerkloolaan. Na ongeveer 40 meter bleef de gans geheel besluiteloos staan, niet wetend hoe verder. De andere gans bleef hoog in zijn boom staan. Helaas hadden we geen van beiden een fotoestel bij ons.

Na 10 minuten wilden wij onze ronde voortzetten. Daarvoor moesten we het bospad op, richting de gans. Na zo'n 20 meter gelopen te hebben ging de gans op de vleugels, het bospad volgend naar de Kerkloolaan. Hier had hij de ruimte om weer hoog de lucht in te gaan. Wij liepen verder tot op deze laan en zagen tot onze verbazing dat deze gans, na een paar rondjes te hebben gevlogen, opnieuw in de buurt van de andere gans, in een boom wilde landen. Deze keer lukte het wel.

We hebben onze ronde vervolgd en na ongeveer 50 minuten kwamen we opnieuw in de buurt van het 'theehuisje'. Beide ganzen waren niet meer te zien. Op het moment dat we het theehuisje op 25 meter passeerden kwamen de twee echter weer aanvliegen. Ze vlogen een rondje boven het bos en maakten, tot onze opperste verbazing, daarna beide een geslaagde landing boven in de grove dennen. We hebben er nog een 5 minuten naar staan kijken. Met mijn mobieltje een paar foto's gemaakt, maar helaas is de kwaliteit op zo'n afstand toch te slecht om hier te plaatsen. Even later vlogen beiden over het bos weg.

Tot nu toe hebben wij nog van niemand gehoord, dergelijk gedrag van Grauwe Ganzen ooit te hebben gezien, er over gelezen of er van gehoord.

Willie Smeenk en Alex Visser.

HET JAAR VAN DE SPREEUW 2014

Als ik over de Spreeuw wil schrijven, ga ik allereerst terug in één van mijn geschreven boeken en kom dan bij het jaar 1986. Ik schrijf het volgende: Iemand vroeg mij of het werkelijk zo was dat er steeds minder Spreeuwen voorkwamen?

Gezien de tellingen en waarnemingen die ik doe leek dit toen geenszins het geval. Als je de grote groepen Spreeuwen die toen bijna altijd rondvlogen en de vele broedparen overal in de omgeving zag, dan kon ik geen achteruitgang constateren. Elk hol of spleet werd door een Spreeuw ingenomen om er hun jongen in groot te brengen. Kortweg Spreeuwen genoeg!

In het jaar 2002 wordt andermaal gedacht dat het met de Spreeuwen niet goed gaat en inventarisaties laten zien dat dit nu wel het geval blijkt te zijn. En nu neig ik te zeggen dat de noodklok wel eens geluid dient te worden.

Het is nu niet zo dat er binnen een decennium de Spreeuw zo maar verdwenen zal zijn, maar toch lopen de aantallen gigantisch terug. Zag je enkele jaren terug overal de aanwezigheid van de Spreeuw op boerenerven, woonwijken, langs houtsingels en in bossen, nu is het duidelijk dat er veel minder Spreeuwen zijn.

Had ik bij mijn vorige woning jaarlijks een broedpaartje Spreeuwen in de tuin of onder een kapotte dakpan, de laatste jaren zijn ze verdwenen. Ook bij de nieuwe woning waar een nestkast hangt laat de Spreeuw zich niet meer zien.

Waarnemingen zijn vaak plaatselijk en oppervlakkig maar toch ook de nestkasten op de Needse berg waar een grote opening in was gehakt door de Grote Bonte Specht worden de laatste jaren niet meer door Spreeuwen gebruikt als nestplaats, terwijl enkele decennia geleden zo'n open gehakte kast direct door deze mooie vogel werd bezet.

Waar ligt nu het probleem?

Ligt dat in de broedgebieden of in de overwinteringsgebieden?

Er zijn nog altijd landen die de Spreeuwen op hun slaappleats bestrijden met dynamiet om de vogels te verdrijven of totaal uit te schakelen. Dat heeft deze mooie vogel die zo prachtig zittend op de nok van het dak kan

fluiten en alle soorten geluiden kan imiteren waardoor hij menige vogelaar op het verkeerde been zet niet verdient.

Over de gehele wereld leven ongeveer 100 soorten Spreeuwen die allemaal over een prachtige glans over hun verenkleed beschikken. Ook de Spreeuw hier kan in het zonlicht een prachtige metaalachtige glans laten zien. Na de ruitijd is de vogel gespikkeld maar dat verdwijnt door slijtage aan de veren in de loop van het voorjaar weer. Spreeuwen zijn een van de eerste vogelsoorten die vroeg in het voorjaar uitkijken naar een

geschikte nestplaats. Ook nestkasten met een wat grotere opening worden dan graag gebruikt om er hun nakomelingen in groot te brengen. Natuurlijk waren de daken waar nog wel eens een scheve dakpan op lag erg geschikt voor deze vogel, maar tegenwoordig wordt dat steeds moeilijker, eenvoudigweg doordat er geen scheve dakpannen meer zijn. Alles wordt geïsoleerd en dicht gemaakt. De alom verkrijgbare spreeuwenpotten van Terracotta herinneren nog aan de tijd waarin alles wat vloog in de braadpan verdween. Gelukkig is die tijd hier voorbij, maar in zuidelijker landen worden ze nog wel gegeten.

Wat zou men voor de Spreeuwen kunnen doen.

Bijvoorbeeld nestkasten ophangen. In Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland hebben ze de gewoonte een nestkast in de tuin op te hangen voor de Spreeuw. En wel een kast met een groter formaat dan de mezenkast die wij hier gewend zijn. De bodemoppervlakte is minimaal 15 bij 15 cm en de hoogte minimaal 30 tot 40 cm. Invlieg opening ongeveer 4 cm. Wie wel eens in die landen is geweest (en wie niet), zal het opgevallen zijn dat de nestkast altijd aan een lang soort panlat bevestigd wordt, en boven de meestal fruitbomen uitsteekt. En hier maakt de Spreeuw dan erg graag gebruik van. Het mannetje kan zijn territorium vanaf deze plek goed overzien. Zelfs de Draaihals maakt graag gebruik van dit soort nestkasten, zeker als er ook nog veel gazon gras aanwezig is.

Door het feit dat de Spreeuw in grote troepen ergens kan neerstrijken maakt deze vogel zich vaak niet erg geliefd bij de mensen, terwijl men met

open mond zich verbaast over die prachtige spreeuwenwolken die kriskras door het luchtruim gaan. Maar ondanks dat vinden veel mensen de Spreeuwen maar grote herriemakers, die grote overlast veroorzaken in de steden door alles onder te poepen, de auto's, stoepen en de mensen die argeloos op straat zijn en dan de uitwerpselen over zich heen krijgen.

Een jaar of vijf terug was ik met Dini vroeg in het voorjaar op vakantie in Rudesheim langs de Rijn, waar we 's avonds genoten van de enorme grote zwermen Spreeuwen die zich verzamelden voor hun slaappleaats. Ik schat dat het om en nabij de 10.000 exemplaren ging.

Alles prachtig om te zien tot bleek dat de vogels de grote populieren opzochten die op de camping stonden en waar de caravan onder stond. Je begrijpt natuurlijk wat er gebeurde, ondanks alle moeite die door sommige kampeerders werd ondernomen om de dieren te verjagen, gingen de vogels na een rondje vliegen toch weer in de populieren zitten. En terwijl wij in bed lagen hoorden we getik en gekletter van uitwerpselen op de caravan alsof er noodweer was. Slapen was dan ook bijna niet mogelijk. Na een paar nachten hebben wij dan toch maar een andere camping gezocht.

Een Spreeuw is ook heel erg slim, zo zag ik eens een Merel bezig een emelt uit de grond te hakken, soms duurde het enkele minuten voor de emelt diep uit de bodem werd gehaald en op het moment dat de worm zichtbaar werd kwam een Spreeuw uit de houtwal gedoken, de Merel liet verschrikt de emelt los en verdween terwijl de Spreeuw de worm verorberde en weer in een boom verdween om te wachten tot de volgende kans om de Merel een worm af te pakken. Dit ging wel een week lang door, de Merel kreeg niet de kans zijn eigen jongen te voeren. Was dit nu brutaliteit van de Spreeuw of slimheid?

Zeker is wel dat deze vogel heel veel schadelijke wormen en insecten weet te verslinden en dat is altijd nog beter dan met de gifspuit te bestrijden.

De Spreeuwen ziet men in voor- en najaar vaak samen met grote groepen Kieviten. Ze foerageren samen en gaan dan weer samen de lucht in. Zelfs wanneer de Spreeuwen de bekende vliegende wolken vertonen, kunnen daar Kieviten tussen zitten die er schijnbaar net zoveel plezier aan beleven als de Spreeuwen.

Gerrit Huurneman

EEN IJDELE GROTE GELE KWIKSTAART

Regelmatig kom ik tijdens mijn wandelingen rondom Eibergen de Grote Gele Kwikstaart tegen. Van deze mooie vogel heb ik al heel wat foto's gemaakt.

Daarbij is een ijdel exemplaar dat zichzelf graag bekijkt.

In het voorjaar (broedseizoen) zag ik deze act van de Grote Gele Kwikstaart in de ruiten van de Mallumse watermolen in Eibergen.

Regelmatig zag ik hem bij de vistrap van de Ramsbeek in de Berkel, nadat ik hem daar enige tijd niet had gezien, kwam ik hem op 20 oktober tegen bij de Berkel in Rekken (Zandvang). Toen we bij de auto terug kwamen zagen we tot onze verrassing hem in de buienspiegel van de auto kijken.

© jeanne

© jeanne

Tekst en foto`s Jeanne Kliemesch

De flamingo's van het Zwillbröck in 2013

Het is elk jaar weer een prachtig gezicht wanneer de Flamingo's weer terug zijn op het Zwillbröcker Venn. De eerste Flamingo die zich dit jaar voor 1 dag meldde was een Chileense Flamingo en wel op 9 februari. Vervolgens werd het Hambroek in Borculo op 18 februari vereerd met bezoek van 6 Chileense Flamingo's. Daarna duurde het tot 15 maart voor er weer 3 Flamingo's op het ven waren.

De Kokmeeuwen waren dit jaar ook erg laat, op 30 maart waren er pas enkele honderden, terwijl de grootste hap er de meeste jaren rond 20 maart is.

Het aantal Flamingo's kan tot half april per dag behoorlijk verschillen.

Op 30 maart waren er 5 Chileense Flamingo's, waaronder ZV03 (♀ geb. in 1995) en ZV39 (geb. in 2006) en nog 1 ongeringde Grote Flamingo.

De Flamingo's kunnen uren op één poot staan. Bijvoorbeeld op 17 april waren er 6 die stonden te rusten. Alleen ZV39 stond op de poot die ik kon aflezen en ZV47 heb ik herkend aan de kleur van zijn snavel, poten en verenpak. Zo nu en dan gingen ze met de snavel door de veren maar bleven wel op één poot staan in de 3 uur dat ik ze heb geobserveerd. Ook zag ik die dag 6 paartjes Zwartkopmeeuwen.

De 2 jongen van 2011 (ZV53 en ZV54) verbleven heel regelmatig in de broedkolonie.

Op 27-4 heb ik er 19 Flamingo's kunnen tellen. 8 Grote-(ZV15, 33, 42) en 9 Chileense Flamingo's (ZV09, 11, 41, 49, 53) met de Caribische en de hybride ZV54 (Gr. x Car.).

Broeden van de Flamingo's

Er is een broedplaats in het midden aan de achterkant van het eiland gekomen. 4 Grote Flamingo's en 1 Chileen waren regelmatig met de nestbouw bezig. Er waren ook al 2 terpen met een ei. Op 22-mei is het eerste jong uitgekomen, het ei moet daarom rond 24 april gelegd zijn. In totaal zijn er 12 tot 16 nesten geweest.

Op 16 mei is het maximale aantal Flamingo's voor dit jaar bereikt met 34 stuks.

De volgende 6 jongen zijn tussen 29 mei en 12 juni uitgekomen en toen zaten er nog zeker 4 op het ei.

Met 8 weken is het de beste tijd om de jongen te ringen, maar we wilden toch zo min mogelijk verstoren en daarom werd er besloten om op 25 juli te ringen. Het oudste jong is dan 64 dagen oud (ruim 9 weken) en het jongste is dan 44 dagen en kan op die leeftijd vaak zonder problemen geringd worden.

Bij de laatste 4 die nog zaten te broeden worden 3 jongen gezien, waarvan er maar 1 de eerste 10 dagen overleeft en die is dan ook veel te klein om op 25 juli geringd te worden.

Grote Flamingo's

Ringen van de jongen

Op 25 juli waren we met ruim 30 mensen die hielpen met ringen. Het is elke keer weer een verrassing hoe het zal gaan. Meestal gaan de jongen het water op en kunnen we ze daar insluiten en oppakken, maar deze keer gingen de jongen het eiland op en renden tussen het riet door. Opeens liep er een vlak voor mijn voeten en met een kort sprintje had ik hem. Na een tijdje bleek dat we nog maar 5 jongen opgepakt hadden en de 2 anderen waren niet te vinden. Deze 5 kregen de nummers ZV58, ZV59, ZV60, ZV61 en ZV63. Later op de foto's bleek dat het oudste jong al kon vliegen, wat heel vroeg is en met de andere adulten naar een andere plek op het ven was gegaan en het kleinste jong had zich in het riet verstoppt.

Op 23 augustus bleek dat een van de jongen (ZV61) vertrokken was. Deze was toen 87 dagen oud en een paar dagen later vertrokken de volgende twee.

Het kleinste jong werd geringd op 29 augustus met ZV62. Het is dan 46 dagen oud. Dit jong wordt gevoerd door ZV38 en een ongeringde Chileen die dus zeer waarschijnlijk de ouders zijn.

Bij het ringen worden ook enkele veertjes opgestuurd voor het DNA. Hiermee kan het geslacht en de soort bepaald worden. Het blijkt dat het deze keer 5 vrouwtjes en 1 man zijn. Dit is goed nieuws, want van 2007 t/m 2012 hebben geen vrouwtjes het over leeft. In die periode zijn ook maar 3 vrouwtjes geringd.

Op 17 september zijn er nog 3 jongen op het ven maar 2 van hen verlaten het voor 23 september.

Spelende jongen

Bij dit schrijven op 8 oktober is alleen het kleinste jong ZV62 nog op het ven en wordt nog regelmatig door een van zijn ouders gevoerd, die hiervoor even van het Veluwemeer overkomt.

Dus 2013 lijkt voor de flamingo's een goed jaar te worden.

Voor foto's van 2013 zie link:

https://picasaweb.google.com/108076255808988592594/FlamingoS2013?authuser=0&authkey=Gv1sRgCivN_K6Sq7qYuQE&feat=directlink

Tekst en foto's Willy Smeenk

Noordelijke Broek

Volgens waarneming.nl gelegen ten oosten van Ruurlo langs de weg van Ruurlo naar Groenlo tussen Groenloseweg, Slinge, Vosheuvelweg en Goudvinkendijk.

Ligging van het gebied.

Bron: waarneming.nl

Het meest interessante gedeelte ligt aan de oostgrens van het gebied, langs de Slinge. Een aantal jaren geleden is daar nieuwe natuur ontwikkeld. Het is een open, soms drassig gebied met verspreid staande bomen en ook wat bosschages en de gedekanaliseerde Slinge loopt hier langs.

Een gedeelte van het terrein kan tijdens hoge waterstanden van de Slinge onder water komen te staan.

Voor de Vogelcursus voor Beginners komen we hier ieder jaar op excursie om de mensen kennis te laten maken met o.a. een aantal soorten weidevogels.

In het gehele Noordelijke Broek zijn in de loop van de jaren 142 soorten vastgesteld (ter vergelijking: in geheel Berkelland staat de teller op 206 soorten)

Bijzonderheden daartussen: Kraanvogel, Zwarte Ooievaar en 12 soorten roofvogels.

De eerste waarneming is op 13 mei 2008 ingevoerd. Er bestaan geen gegevens van voor die datum, althans niet op waarneming.nl.

September 1013 Tijdens hoogwater door overvloedige regenval oever en fietspad onder water

Foto: Jaap de Jong

Onder de vogelaars die het terrein geregeld bezoeken, bestaat het gevoel dat er steeds minder soorten worden waargenomen. Het is wel aardig om te kijken of dat gevoel in het aantal soorten vogels dat op jaarbasis gezien wordt naar voren komt.

2008 – 12

2009 – 83

2010 – 119

2011 – 107

2012 – 110

2013 – 92 (tot oktober)

Tabel 1. Aantal waargenomen soorten per jaar in Noordelijke Broek.

Bron: waarneming.nl

De voorgaande tabel is natuurlijk 'mit Vorsicht zu Geniessen'; de opkomst van en het invoeren met behulp van waarneming.nl speelt uiteraard ook een grote rol, zeker de eerste jaren.

Ik verwacht overigens niet dat er in 2013 nog heel veel meer soorten gezien gaan worden en daarmee lijkt er dus toch wel een dalende trend te constateren.

Zoals met veel nieuw aangelegde natuur begint de begroeiing in de loop van de jaren de overhand te krijgen; de grond is hier zo verrekte vruchtbaar!

In het begin van zo'n stukje nieuwe natuur zie je dan ook vaak soorten als Kleine Plevier. Echter, zodra de vegetatie te dicht wordt is deze als broedvogel, maar ook als passant verdwenen (datzelfde geldt overigens ook voor andere steltlopers) Je kunt dat bijvoorbeeld zien aan het aantal waarnemingen van de Kleine Plevier door de jaren heen:

2008 – 1

2009 – 3

2010 – 17 en 1 broedgeval gemeld

2011 – 9 en 1 broedgeval gemeld

2012 – 1

2013 – 0

Tabel 2. Aantal waarnemingen Kleine Plevieren per jaar in Noordelijke Broek. (Dus niet het aantal exemplaren)

Bron: waarneming.nl

Je ziet dat 2010 duidelijk een topjaar is met 1 keer zelfs 19 exemplaren tegelijkertijd! Zowel in 2010 als in 2011 is een geslaagd broedgeval gemeld.

Helaas zijn in dit gebied geen SOVON tellingen gedaan, zodat er geen gegevens zijn met betrekking tot bijvoorbeeld broedvogelstand.

Jaap de Jong

GESCHIEDSCHRIJVER GEVRAAGD!

Bij verschillende bestuursleden ligt archiefmateriaal van de oude verenigingen. Ongetwijfeld zit er in de hoofden van de leden en zeker van de oprichters nog veel meer historische kennis. Ook zullen hier en daar foto's, krantenknipsels en papieren verslagen etc. beschikbaar zijn. Materiaal, waarvan het zonde zou zijn dat het vroeg of laat verloren gaat.

Daarom zijn wij op zoek naar iemand die het leuk vindt wat historisch onderzoek te doen en op die manier onze historie in kaart wil brengen. Lijkt het je wat of ken je iemand anders (hoeft geen lid te zijn), die dit wellicht wil doen, neem dan contact met mij op.

Co Dooms

SCHOONMAKEN KUNSTNESTEN HUISZWALUWEN

Tijdens de door Henny Waanders georganiseerde bijeenkomst voor de zwaluwentellers op 22 januari 2013 spraken we af een begin te maken met het schoonmaken van de kunstnesten. Er was een vermoeden dat meerdere kunstnesten om de een of andere reden niet meer geschikt zijn voor gebruik door de Huiszwaluwen. Sjef Taken, Peter van Markensteijn en ik spraken af daarmee in het Ruurlose een begin te maken en in ieder geval ons eigen gebied te doen en zo mogelijk ook wat van enkele anderen. Door het koude voorjaar konden we pas laat beginnen en hebben we minder kunnen doen dan we van plan waren. De rest pakken we voor het volgende broedseizoen aan.

De methode.

De kunstnesten werden door het losdraaien van de schroeven verwijderd, schoongemaakt en weer opgehangen. Bij de wat grote kolonies werden ze van een nummer voorzien, wat de telling in de zomer een stuk gemakkelijker maakte. Bij het bezoeken van de adressen namen we een aanhangwagentje met 2 ladders mee. En natuurlijk wat gereedschap en nieuwe schroeven.

Schoonmaken bleek noodzakelijk te zijn.

Op bijna iedere locatie waar de kunstnesten door de Huiszwaluwen waren gebruikt bleken 1 of meer kunstnesten onbruikbaar door:

- Verlaten nesten met de jongen in halfverwerende toestand of als skeletjes erin.
- Gebruikt door Huis- of Ringmussen.
- Als insectennest gebruikt, o.a. door Hoornaars.

Toeval of niet. Op een locatie waar 49 kunstnesten hangen en waar we er heel wat hebben schoongemaakt werden er in 2012 36 gebruikt en dit jaar 49.

Hoe verder?

Zoals al vermeld gaan we binnenkort verder. Dan zullen we niet alleen bijhouden welke kunstnesten zijn schoongemaakt, maar ook wat we aantreffen. Het is zeker noodzakelijk het schoonmaken te herhalen, bv. om de 3 jaar.

Co Dooms

Falsterbo is de naam en het trek...

Het woord Falsterbo is voor velen in de ornithologische wereld een begrip. Het staat voor de vogelaars voor een reis met vele mooie verrassingen, maar ook teleurstellingen. Gaat het niet om de vogelsoorten die wel of niet gezien worden dan is het wel het weer dat soms prachtig dan weer slecht en koud als een spelbreker de gemoederen beroert. Jaarlijks gaan vele vogelaars op reis naar Zweden om de trek te aanschouwen en te beleven met de vele vogelsoorten die in het najaar voor het eerst als pas geborene, dan wel voor de zoveelste keer de spannende reis naar het warme zuiden aanvaarden. Dat een klein plaatsje als Falsterbo hier de naamdrager is van dat beleven is te danken aan zijn ligging in het uiterste zuiden van Zweden.

De Punt

Foto Willie Smeenk

En waarom het uiterste zuiden van Zweden? Omdat er daar geen ontkomen aan is dat de reis over water van de Oostzee vervolgd moet worden. Zijn de vele watervogels misschien wat minder huiverig voor de oversteek, want ook op zee kunnen zij drijven, maar voor de niet watervogels lijkt het een hachelijk avontuur, waar ook voor hen helaas niet aan te ontkomen valt. Dit spel van geven en nemen in de natuur moet

jaarlijks steeds weer opnieuw beleefd worden. De vogels zijn er op ingericht om winter en zomer in verschillende gebieden te verkeren om daarmee de soort in stand te houden. Wie het niet gekend en beleefd heeft zal dit jaarlijkse gebeuren nooit naar waarde kunnen schatten. Ook de Vogelwerkgroep Berkelland heeft leden die al vele jaren de reis naar Falsterbo ondernemen om getuige te zijn van deze geweldige uittocht van vogels naar het zuiden. Ook dit jaar togen 8 vogelaars naar Zweden en overnachtten in primitieve hutten met weinig tot geen comfort om hun hobby te beleven. Daar werden ook nog Marina van de vogelwerkgroep met haar man René aangetroffen die daarna met ons optrokken. Veel ging er deze keer mis. Het huisje of wel het hutje was zeer simpel, eigenlijk te simpel. De verwarming werkte gedeeltelijk. Je kon je spullen moeilijk bergen. Toch was het wel een goede tijd omdat het niet regende en de stemming daarom goed bleef. Minder vrolijk werd men van de wind, die steeds uit de verkeerde hoek hard bleef waaien. Om die reden is de vogeltrek veel minder sterk geweest. Teleurstellend het aantal vogelsoorten dat gezien werd hoewel er toch ook highlights waren.

Steenarend Fyledalen

Foto Willie Smeenk

Niet gezien werd de Visarend bij het meer (Krankesjön) waar die altijd was. Vanaf de uitkijktoren een prachtig uitzicht. Wel gezien werd de Oehoe die huisde in een steengroeve. Dat was wel een grote bijzonderheid om zo in een nis tegen een steenwand deze uil te vinden. Jan vond de plek waar hij zat door gebruik te maken van de voorinformatie. Het was de kers op de

taart deze Oehoe. De zogenaamde ervaren vogelaars zullen nu wel meer feitelijke informatie willen hebben van wat we gezien hebben. Zoals gezegd, er was bitter weinig te zien. Zowel in aantallen als in soorten. Relatief veel Kruisbekken en ook die ene met de witte band. Kleine groep Kraanvogels die 's avonds over kwamen vliegen. Buizerds en Ruigpootbuizerds, soms moeilijk vast te stellen welke. De Sperwer en het Smelleken. Op andere plaatsen Rode Wouwen, de Steenarend en een aantal Raven. Dat was weer in Fyledalen. Mooi was de Slechtvalk ondanks dat hij voornamelijk zijn rug liet zien. Toch was daar ook de Bruine Kiekendief. Opmerkelijk waren de grote groepen Brandganzen. Onverwacht op dit moment.

Op de heide

Foto Willie Smeenk

In totaal 114 soorten vogels en dat is weinig. Zeer weinig. En dan zal de lezer misschien denken, een verloren reis? Nee dat zeker niet. We hadden goed te eten, behoorlijk geslapen op een enkeling na en een borrel en gezellig en lachen. Op de terugweg nog gezamenlijk de waardin van restaurant Jägersheim geprest ons eerder toe te laten bij het aanstaande buffet. Nee.. het was geen verloren reis. Ook niet door de € 100 die door

de campingbaas werd teruggegeven voor de slechte staat van het huisje. Of we volgend jaar weer naar Falsterbo gaan is nog de vraag. Maar zoals bovenaan reeds aangegeven: het heet Falsterbo en het trekt aan alle kanten.

Ernst Plooi

De kastbewonende uilen van Berkelland

Beste lezer van het Zwaalfje, ik zal mij eerst even voorstellen.

Mijn naam is Henk Lammers en sinds de fusie van de diverse vogelwerkgroepen in de gemeente Berkelland lid van deze groep. Dus ik kom nog maar net kijken!

Al vanaf mijn jeugd ben ik geïnteresseerd in vogels, maar ook in de andere natuur van ons mooie kikkerlandje. Vlinders, Libellen, Kikkers, Padden, Bloemen en Kleine kriebelbeestjes alles heeft mijn interesse. Ging en ga dus ook graag de natuur in om mij te verwonderen over wat er allemaal groeit, bloeit, leeft en vliegt.

Na onze verhuizing in 2004 vanaf de Stad Grol naar een mooi klein boerderijtje in het buitengebied van Eibergen is deze verwondering en beleving alleen maar groter geworden.

Een voormalige schapenweide werd omgevormd tot natuurtuin met inheemse planten, bomen en stuiken. Ook kwam er een vijver, een beekloopje en een kikkerpoel. Dit had tot gevolg dat er ook steeds meer vogels bij ons op het erf kwamen waardoor ik nog meer geïnteresseerd raakte in de vogelwereld.

Toen ik in 2011 wat meer vrije tijd tot mijn beschikking kreeg en ik zag dat er door de vogelwerkgroep bij ons in de buurt met veel enthousiasme een oeverwaluwanwand met vleermuiskelder werd aangelegd (bij de omgelegde Leerinkbeek in het gebied, t Noasman) besloot ik mij aan te melden als lid.

Bij aanmelding kon je opgeven in wat voor werkgroep je was geïnteresseerd en waarin je wilde meedraaien. Omdat er op ons erf en in de buurt Buizerds, IJsvogels en Kerk- en Steenuilen voorkomen besloot ik mij aan te melden voor die werkgroepen.

Mijn eerste actie was het bijwonen van een thema-avond in de Huve waar ik veel informatie opstak over de aanwezige vogelsoorten in de gemeente Berkelland. Daarna volgde de eerste vergadering van de Uilenwerkgroep in de gefuseerde samenstelling bij Alex Visser.

De Bosuil is net geringd. Wat een lief drielal.

Enkele weken later heb ik mij aangemeld om te komen helpen bij het schoonmaken van de Oeverzwaluwenwand in het Hambroek. Daar zag ik mensen aan het werk met hart voor Oeverzwaluwen en alles wat er vliegt in Berkelland, om warm van te worden!

In het Zwaalfje van april 2013 staat een mooi verslag hierover.

Bij de Uilenwerkgroepvergadering in januari is er getracht om structuur in de verschillende werkzaamheden van de Uilenwerkgroep te krijgen (iedere werkgroep van de voormalige gemeenten Borculo, Neede, Ruurlo en Eibergen werkte weer anders) en ik denk dat het na een gewenningsperiode ook wel zal lukken!

Van elke gemeente werd een coördinator benoemd die het wel en wee van de uilen in zijn gemeente verzameld, bijeenkomsten belegd en hiervan en verslag maakt.

Voor Borculo is dat geworden Peter te Morsche, voor Neede Anton Meenink, voor Ruurlo Cees Vredeveld en voor Eibergen is ondergetekende het geworden. De bedoeling is dat deze coördinatoren de gegevens gaan bespreken en samenvoegen zodat men uiteindelijk een goed beeld krijgt van de uilen in geheel Berkelland.

De Kerkuil op de weegschaal

Ook werd gevraagd om een inventarisatie van de broedkasten voor geheel Berkelland en deze in kaart te brengen zodat men hierover een totaalbeeld

heeft en men kan inschatten wat de staat van onderhoud van de broedkasten is. Hierdoor kan men zien wat er eventueel vernieuwd of gerepareerd moet worden en wat de kosten hiervan zijn.

In een vergadering bij Peter te Morsche in Borculo hebben we samen met Anton Meenink, hiervoor een begroting gemaakt en deze medegedeeld aan het bestuur.

Verder moest er geïventariseerd worden hoeveel nieuwe kasten er nog op 'voorraad' waren in de werkplaats van Dhr. Lubberdink in Geesteren en bij Hemmy Weekhout.

Wat fijn dat deze mensen belangeloos deze werkzaamheden verrichten en hun ruimtes hiervoor beschikbaar stellen!

Er is een voorraadlijst aangelegd en er is afgesproken dat als er een nieuwe kast opgehangen moet worden dit bij mij wordt gemeld zodat de voorraadlijst bijgewerkt kan worden en er tijdig actie kan worden ondernomen om weer nieuwe kasten bij te maken.

Nadat ik alle nestkastlijsten van de verschillende groepen had ontvangen bleek dat er in Berkelland maar liefst 465!! uilenkasten en 43 Torenvalkenkasten hangen. Dit zijn alleen de door de vogelwerkgroep gecontroleerde kasten.

Een groot deel van deze kasten worden door de leden van de uilenwerkgroepen 3x gecontroleerd; eenmaal in het begin van het broedseizoen, eenmaal tijdens het broeden om te zien hoeveel eieren er zijn en of er al jongen zijn en eenmaal als de aanwezige jongen worden geringd.

Dit ringen gebeurt in Berkelland al jaren door Anton Meenink uit Neede waarbij hij de hulp krijgt van de leden van de uilenwerkgroep. Dit jaar heb ik voor het eerst een aantal dagen meegelopen als assistent-ringer om het "vak" te leren en om later een deel van het werk van Anton over te kunnen nemen. Doordat er nog meer mensen assistent-ringer en na een opleiding en examen ringer worden, willen we bereiken dat er voor elke gemeente een ringer beschikbaar is. De tijd zal leren of dit ook te realiseren is.

Ook is het wenselijk om de kasten na het ringen nog eenmaal te controleren n.l. om te kijken of alle jongen ook inderdaad uitgevlogen zijn,

om de kasten indien nodig schoon te maken en om eventuele reparaties uit te voeren.

Al deze gegevens worden door de leden verzameld en opgestuurd naar de coördinatoren die ze samenvoegen en bundelen zodat daaruit af te lezen is hoe de uilen het er dit jaar vanaf hebben gebracht. Dit kun je dan weer vergelijken met de cijfers van voorgaande jaren.

Uit de gegevens die we al voor 2013 hebben ontvangen kan worden opgemaakt dat de langdurige winter en de slechte muizenstand in het voorjaar wel degelijk invloed hebben gehad op het broedsucces. De uilen starten later met broeden en de legselgrootte was ook lager dan andere jaren. Dat de muizenstand later zou toenemen was bij het begin van de eileg door de Uilen niet voorzien. Tevens viel het grotere aantal mislukte nesten op waarbij er bij de Steenuilen een aantal was toe te schrijven aan nestpredatie door steenmarters.

Steenuiltje

Ook de Bosuilen kenden een minder dan gemiddeld seizoen, een klein aantal jongen en veel kasten niet bezet of bezet door Holenduiven of Kauwen.

De gemiddelde legselgrote van de Kerkuilen was lager dan andere jaren en er waren relatief veel kasten onbezet. Misschien dat de later te ontvangen gegevens nog enige wijzigingen kunnen opleveren maar veel zal het denk

ik niet uitmaken. Het uiteindelijke resultaat zullen we in een volgende uitgave van het Zwaalfje vermelden.

We gaan er zeker het volgende seizoen weer met frisse moed tegen aan, niet alleen voor onze Uilen maar voor alle vogels in geheel Berkelland.

Dit waren mijn eerste ervaringen als lid van de vogelwerkgroep Berkelland en ik hoop dat er nog vele zullen volgen.

Henk Lammers

Informele avonden en thema-avonden

Binnen de VWG is er bij een aantal leden behoefte aan meer tijd voor informele en persoonlijke contacten. Daarom worden er vanaf november informele avonden georganiseerd. De organisatie hiervan wordt aangestuurd door **Willie Smeenk**.

Daarnaast is er nog een aantal andere avonden. Komend jaar willen we zorgen voor een overzicht waarop al deze avonden staan gepland. In dit artikel willen we de invulling van de verschillende avonden wat nader toelichten.

De eerste informele avond staat nu gepland op maandagavond 4 november in de Huve in Eibergen en is inmiddels achter de rug. Op de informele avonden is het de bedoeling dat we bijpraten zonder een agenda.

In de herfst kan er bijvoorbeeld eerst gemeenschappelijk geluisterd worden naar trekgeluiden. Daarna zou er dan bijgepraat kunnen worden over bijzondere waarnemingen (niet alleen vogels) en over tellingen, zoals BMP, atlas project, MUS, uilen, zwaluwen, watertellingen, slaapplaatsen, enz. Ook kunnen dan de PTT routes besproken worden en welke BMP-plots er het volgende jaar geïnventariseerd worden.

In het voorjaar kan een avond beginnen met het nogmaals oefenen van het herkennen van de vogelzang.

Andere onderwerpen zijn b.v.:

Wie heeft er hulp nodig omdat je een telling door omstandigheden niet na kan komen. Wie doet waar aan mee bij PTT-telling, Bosuittelling, waterwildtelling, etc. en wanneer ga je tellen, zijn er nog meer tellers nodig (altijd), wie zou wel eens mee willen? Etc.

En natuurlijk is er de mogelijkheid om ervaringen en kennis uit te wisselen tussen de verschillende projectgroepen waarbij je niet betrokken bent.

Dus:

De informele avonden zijn met name bedoeld voor de leden die actief zijn in één of meerdere projectgroepen en daarnaast ook graag op de hoogte blijven van de activiteiten in de overige projectgroepen. Leden die nog actief willen worden of een keer willen 'meelopen' in een bepaalde groep of bij een activiteit, hebben hier de kans om contacten te leggen.

We willen komend jaar drie thema-avonden organiseren. We willen proberen deze thema-avonden te vullen met informatie over een van de projecten. Binnen de vogelwerkgroep Berkelland draaien veel projecten en het zou aardig zijn als te zijner tijd elke projectgroep de mogelijkheid krijgt om zijn activiteiten eens nader toe te lichten. Op die manier kun je alle leden over een project informeren en enthousiasmeren. We stellen het zeer op prijs als leden zelf aangeven wanneer zij iets over hun project zouden willen vertellen. Hiervoor kun je contact opnemen met Joost Bus (joosteningebus@hotmail.com) of Sonja Grooters (sonjaenhans@hotmail.com).

Daarnaast zullen wij zelf mensen actief benaderen. Het is ook mogelijk dat een externe spreker voor een thema-avond wordt uitgenodigd.

Tevens wordt er eens per jaar een donateursavond georganiseerd, die toegankelijk is voor alle leden, donateurs en belangstellenden. Op deze avond zal een externe spreker worden uitgenodigd, waarmee we hopen een breed publiek te trekken.

Om het jaar goed te beginnen wordt er een nieuwjaarsbijeenkomst georganiseerd, zodat we elkaar een goed (vogel) jaar kunnen wensen.

Natuurlijk houden we ook eenmaal per jaar een ledenvergadering. Hieraan wordt geen thema gekoppeld, zodat er geen tijdsdruk ontstaat en er

voldoende tijd is om leden over allerlei zaken te informeren. Deze avond zal in principe altijd centraal bij Berkelpalace worden gehouden.

De organisatie van de thema-avonden, de donateursavond en de ledenvergadering ligt in handen van het bestuur.

Op deze wijze worden er voldoende bijeenkomsten georganiseerd om elkaar te spreken, elkaar (beter) te leren kennen en informatie uit te wisselen.

Paapje

Foto Ad Postma

Data van de informele avonden

Maandag 3 februari: Locatie: Tapperij Ruurlo, tel. 0573-452148

Onderwerpen:

Voortgang Bosuilen telling, Steenuilen telling, BMP tellingen, vogelzang van vroege broedvogels, bijzondere waarnemingen.

Maandag 31 maart: Locatie: Neede (scouting?)

Onderwerpen:

Voortgang van Steenuil- en BMP telling, zangvogelgeluiden, bijzondere waarnemingen.

Maandag 12 mei: Locatie: Nahuis Beltrum, Meenweg 4

Onderwerpen:

Voortgang BMP tellingen, 24-uurstelling (17 mei), vogelzang van de late zomergasten, bijzondere waarnemingen.

Maandag 6 oktober: Locatie: Berkelpalace Borculo

Onderwerpen:

Trekgeluiden en trektellen, World Birdwatch, waterwildtellingen, bijzondere waarnemingen.

Maandag 1 december: Locatie: De Huve, Eibergen

Onderwerpen:

Slaapplaatstellingen (Aalscholver, Kauw/Roeken), Bosuiltelling, PTT-telling, bijzondere waarnemingen.

Aanspreek persoon voor de informele avonden: **Willie Smeenk**

Naast de informele avonden zijn er andere bijeenkomsten

Op **dinsdag 7 januari** is er een Nieuwjaarsbijeenkomst. Tijdstip en locatie zijn nog niet bekend.

De jaarvergadering is op **dinsdag 18 maart**, 20:00 uur, Berkelpalace.

Daarnaast zullen er verspreid over het jaar 3 thema-avonden en een donateurs/publieksavond worden georganiseerd. De onderwerpen en de eventuele sprekers zijn nog niet bekend en daarom staan de data nog niet vast. Nadere aankondigen zoals als altijd op de **website** en via de **mail**.

Excursieprogramma 2014.

Voor alle excursies geldt:

- a. Geef je minstens 2 weken voor de excursie op, tenzij anders is vermeld.
- b. Opgaven altijd naar Gerrie Slütter, e-mail: blauwepauw@gmail.com of via 06-20918162 (inspreken voicemail)
- c. Wijzigingen en nadere bijzonderheden worden op de website en per mail kenbaar gemaakt.
- d. Deelnemers aan excursies, waarvoor opgave vereist is, ontvangen altijd nader bericht.
- e. Geef bij excursies buiten Berkelland altijd op of je eventueel wilt rijden.

Vrijdag 27 december 2013.

De gebruikelijke eindejaarsexcursie gaat naar de Vreugderijkerwaard, het Vossemeer en de IJsseldelta. We verzamelen om 08:00 uur op de Veemarkt in Borculo. Deze excursie wordt door Gerrie Slütter gecoördineerd. De excursie duurt de gehele dag, waarbij we aan het eind van de middag weer in Berkelland zijn.

Zaterdag 8 februari 2014: Deltagebied.

In ieder geval bezoeken we de Brouwersdam. Andere mogelijke gebieden zijn de Kwade Hoek op Goeree en de Prunjepolders met de inlagen op Schouwen-Duiveland. In de loop van de avond zijn we weer thuis. Deze excursie wordt begeleid door Co Dooms. Om 06:00 uur verzamelen we bij het station in Ruurlo.

Zondag 13 april 2014.

Korhoenders op de Sallandse Heuvelrug o.l.v. Willy Smeenk.

Zondag 4 mei 2014: Needse Achterveld.

Verzamelen om 06:00 uur bij de parkeerplaats aan de Visschemorsdijk.

Dit is de jaarlijkse **publieksexcursie**. Deze zal ook in de pers worden aangekondigd.

Opgave vooraf is zowel voor leden als voor niet-leden noodzakelijk, zodat we voor voldoende begeleiders kunnen zorgen. Voor deze excursie kunnen

niet-leden zich opgeven via info@vogelwerkgroepberkelland.nl of via 06-20918162 (inspreken voicemail).

Zaterdag 17 mei: 24(17-)uurstelling.

Centraal vertrekpunt om 05:00 uur is de parkeerplaats van HCR Prinsen in Haarlo. Je kunt ook een gedeelte van de dag meedoen. De coördinatie van deze excursie wordt gedaan door Rob Papendorp.

Geef s.v.p. bij je aanmelding aan of je wel of niet aan het ontbijt deelneemt.

LET OP: Dit is een excursie op de fiets!

Zaterdag 16 augustus: Lauwersmeer.

Tijdens deze excursie bezoeken we meerdere plekken in en rond het Lauwersmeer, waarbij er geen grote afstanden worden gelopen. Verwachte soorten zijn naast allerlei steltlopers: Visarend, Zeearend en Reuzenstern. De excursie wordt begeleid door Co Dooms. Het centrale vertrekpunt zal de Veemarkt in Borculo zijn. We vertrekken om 06:00 uur en zijn uiterlijk om 20:00 uur terug.

Woensdag 24 september – zondag 28 september: Texel.

Dit jaar gaat de meerdaagse excursie naar vogeleiland Texel. De excursie wordt gecoördineerd door Rob Papendorp. Opgave voor 1 februari, dit in verband met het tijdig huren van accommodatie,

Zaterdag 25 oktober 2014: Langs de IJssel.

Langs de IJssel liggen allerlei leuke vogelgebieden. Welke we precies gaan bezoeken wordt later bepaald.

We vertrekken om 08:00 uur vanaf een nader te bepalen plaats in Berkelland. Uiterlijk aan het einde van de middag zijn we weer thuis. De excursie wordt begeleid door Co Dooms.

Maandag 29 december: Oostvaardersplassen.

De eindejaarsexcursie gaat deze keer naar de Oostvaardersplassen. We verzamelen om 08:00 uur op de Veemarkt in Borculo. Deze excursie wordt door Gerrie Slütter gecoördineerd. De excursie duurt de gehele dag, waarbij we aan het eind van de middag weer in Berkelland zijn.